

Harstad 11.mai 2023

Med utgangspunkt i mandatet gitt Tannhelseutvalget, ønsker DentaApps og Tannhelsehjelpen å komme med innspill rettet mot utvalgets videre arbeid.

Vi vil gjerne redegjøre for hvordan flere av momentene som Tannhelseutvalget er bedt om å vurdere, er områder og momenter vi som bedrift har jobbet iherdig med over de siste 3 årene. Med utgangspunkt i gjeldende ansvarsforhold og lovverk ønsker vi som **utviklere av en digital samhandlingsplattform for munnhelse** å dele våre erfaringer - gode, som mindre gode - på hvordan man kan jobbe og samhandle tryggere og mere effektivt. Og slik sikre en mer likeverdig og inkluderende tannhelsetjeneste for alle innbyggere.

Vi støtter våre funn på tilbakemeldinger, erfaringer og kunnskapsinnhenting gjort underveis i utviklingsprosjektets 3 år, samt følgeforskning utført, i løpet av andre utviklingsår, av SINTEF og NORCE med funding fra blant annet Regionale Forskningsfond Arktis og Forskningsrådet.

Siden starten av 2020 har DentaApps AS utviklet, pilotert og nylig påbegynt kommersialisering av den digitale kompetanse- og samhandlingsplattformen Tannhelsehjelpen. Tannhelsehjelpen knytter kommuner og fylker - helse- og omsorgstjenester og offentlige tannklinikker - sammen i en web-applikasjon for trygg og sikker samhandling og beslutningsstøtte omkring felles pasienter. Plattformen leverer veiledere, kartlegging av munnprofil i en QR-kode, integrert videokonsultasjon og et skjema- og meldingsfunksjon. Plattformen er utviklet for og sammen med brukere i kommuner og fylker over hele landet.

Tannhelsehjelpen utvikles for å implementere informasjon og samhandle med allerede eksisterende digitale verktøy ute i institusjonene. Vi kaller det legokloss-strategi og gjør bruk av digitale verktøy så sømløst og effektiv som mulig for bruker. Informasjon som deles i via appen i form av skjema og bilder, importeres inn i institusjoners journalsystemer via tjenestebasert adressering og Tannhelsehjelpen har for dette blitt en godkjent tredjepartsleverandør av Norsk Helsenett og benytter Helse-Id som innlogging.

Som en følge av vårt arbeid med å gjøre plattformen til en tredjepartsleverandør av Norsk Helsenett og hvordan vi leverer våre tjenester via appen, er vi i november invitert av Direktoratet for e-helse til Normenkonferansen 2023 i november for å holde foredrag om nettopp dette.

Digital samhandling:

Tannhelsetjenesten ligger langt etter andre helsetjenester med hensyn til digital samhandling. Dessuten øker kompleksiteten av denne samhandlingen på grunn av ansvarsfordeling om dette feltet mellom kommuner og fylker. Vår erfaring og ikke minst tilbakemelding fra brukere, er at en enkel digital løsning for trygg og sikker utveksling av visse typer informasjon mellom helse- og

tannhelsepersonell, på en enkel måte kan effektivisere og bedre hvordan vi leverer våre tannhelsetjenester i dag.

Ved digital samhandling med Tannhelsehjelpen får pasienter både behandling, oppfølging og forebygging der de er, man kan gjøre vurdering i forkant av tannlegebesøk på video og slik unngås og/eller tilpasses fysiske besøk i tannlegestolen.

Som tannhelsepersonell vet vi at vi ofte får pasienter - særlig fra institusjon og hjemmetjeneste - som ikke krever behandling som må utføres i en tannlegestol. Veldig mange henvendelser handler om utfordringer og problemer med slimhinner, infeksjoner, brune tenner osv. Dette kan ofte helsepersonell behandle med riktig beslutningsstøtte. Slik sparer vi transport, å ta pleiere ut fra arbeid for å følge pasient, unødvendig bruk av tannhelsepersonell og stoltid og ikke minst skånes pasienten for et ofte psykisk og fysisk belastende besøk ut av huset.

Videre ser og hører vi at beslutningsstøtte til helsepersonell gitt fra tannhelsepersonell via veiledere og skjema, samt det at pleierne selv begynner å ta eierskap til pasienters munnhelse, gjør at kompetansen bygges og bevares ute i tjenesten!

Tannhelsehjelpen er testet og pilotert over 3 år og med meget gode resultater og tilbakemeldinger:

«Hvordan kunne vi leve uten?», «Hvorfor har vi ikke hatt dette før?», «Nå unngår vi mange turer til tannlegekontoret.», «Appen er så enkel å bruke!». Tilbakemeldinger av denne typen går igjen fra alle institusjoner og klinikker vi har jobbet med, i utvikling og utprøving.

Dette bekreftes ytterligere ved at flere av landets største fylker nå ønsker å enten utvide bruk (Viken) og/eller gå i gang med bruk (Trøndelag) samt være med i et videreutviklingsprosjekt vi søker, med støtte fra Innovasjon Norge.

Dessuten bør det nevnes at flere av våre pilotkommuner i nord har ønsket å fortsette bruk av Tannhelsehjelpen også etter endt pilotering. Dette til tross for at den offentlige tannhelsetjenesten i tilhørende fylke ikke ønsket å videreføre bruk med begrunnelse i ressursmangel. Dette mener vi bekrefter behovet for og verdien av et slikt verktøy.

Resultater fra bruk av dette digitale verktøyet viser altså at det har bidratt til færre dårlig planlagte eller unødvendige besøk hos tannlege/tannpleier, har økt tilgjengeligheten og styrket samarbeidet mellom helsepersonell og tannhelsepersonell uavhengig av hvor pasienten befinner seg.

Like tjenester for alle pasienter og lik kompetanse for alle helsepersonell:

Både fylker og kommuner bør yte større innsats for å sikre likeverdige munnhelsetjenester til alle innbyggere, uavhengig av geografisk beliggenhet, sosioøkonomisk status og eventuelle fysiske eller kognitive begrensninger.

Et av motivene for å lage Tannhelsehjelpen, var nettopp å kunne legge til rette for og forenkle det å gi likeverdige tjenester over hele landet. Altså å minske de geografiske forskjellene og ulike rutiner som i dag utgjør en utfordring når det gjelder tilgang på kvalitativt gode tannhelsetjenester.

I NOU 4:2023 - *Tid for handling - Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste* kan vi lese at det er betydelige geografiske forskjeller i dekning av offentlige tannhelsetjenester. Videre konstaterer Helsepersonellkommissjonen at det for tiden er og har vært rekrutteringsvansker i den offentlige tannhelsetjenesten.

I Distrikts-Norge kan infrastruktur, lange reiseveier og problemer med å rekruttere stabilt tannhelsepersonell - ofte pga. små og umoderne klinikker samt lange avstander mellom spesialistkompetanse, bidra til å ytterlig vanskeliggjøre tilgangen til denne tjenesten.

Det kan en digital plattform ikke løse alene. Men via samhandling i appen og ved å turde å tenke nytt og være fremoverlent mht. organisering av hvordan tannhelsetjenesten jobber, legger Tannhelsehjelpen allerede tilrette for at klinikker i distrikter som mangler tannhelsepersonell, får støtte fra andre klinikker i fylket uten utfordringer med nok personell; En tannpleier eller tannlege kan ha svarfunksjon på video/meldingsskjema for en, flere eller alle klinikker i et fylke. Slik støtter man vakante stillinger i distriktene, kan gi forebyggende hjelp og beslutningsstøtte over videokonsultasjon og man kan sysselsette delvis sykemeldt personell. Dette krever nesten ingen omstrukturering og Tannhelsehjelpen er allerede rigget for dette. Bruken begrenser seg ikke til eldre pasienter, men kan også benyttes til alle pasienter som er under den offentlige tannhelsetjenesten og besøker tannklinikken.

Det mener vi - og har også fått bekreftelse fra mange tannpleiere i prosjektet - er en bedre løsning enn «Tannpleier i kommunen». Ikke nødvendig istedenfor men som supplement til. Fordi man først og fremst må klare å rekruttere nok tannpleiere til tannpleier-prosjektet og det er en kjensgjerning at dette er vanskelig. Spesielt i distriktene hvor behovet paradoksalt nok er størst.

Når en kommune tar i bruk Tannhelsehjelpen - som har et enkelt brukergrensesnitt - vil alt helsepersonell som jobber i kommunen kunne ha kontinuerlig tilgang til lik, kvalitetssikret og lettfattelig informasjon, veiledere, e-læring og beslutningsstøtte. Slik kan de til enhver tid få hjelp, øke kompetansen og kommunen kan enkelt sikre at deres helsepersonell er oppdatert på riktig kunnskap og rutiner. Og kommunens innbyggere får en trygg og god behandling de har lovfestet rett på - uavhengig av lokasjon.

Tannhelsehjelpen setter både kommuner og fylker i stand til å levere likeverdige og trygge tjenester - til enhver tid.

Forebygging kontra behandling - et samfunnsøkonomisk vinn-vinn:

Lovverket sier:

«Kommunen skal kartlegge tannstatus og lage en prosedyrebeskrivelse vedrørende tannhelsen for alle brukere.

I pleie- og omsorgstjenestens sjekkliste/statusrapport for sine brukere, (alle skal ha en individuell plan), er tannhelse nevnt med et eget punkt; brukerens munn- og tannhelse samt tannstatus skal kartlegges.»

Det er vår erfaring at nærmest ingen kommuner er klar over at dette er *deres* ansvar for alle pasienter som har rett til helsehjelp. Ved at ansvarsfordelingen ikke blir oppfattet korrekt tar det ofte flere måneder - ja, inntil et år - før pasienter får en kartlegging av hva de faktisk trenger av hjelp til munnstell. Da er det ofte alt for sent og behandlingsbehovet som enkelt kunne vært unngått med daglig stell tilpasset pasient, er betydelig. Skaden er i beste fall kun kostbar og i de fleste tilfeller uopprettelig. Det er en kjensgjerning at det er betydelig mer kostbart å behandle enn å forebygge.

Å lage digitale munnstillekort - eller *munnpfiler* i form av en QR-kode, er et verktøy i appen som sikrer at nettopp helsepersonell er i stand til å generere riktig rutine og utføre godt munnstell. Man vil kunne forebygge - uavhengig av kompetanse og erfaring. Ved å benytte digitale QR-koder som munnprofil og «munnstillekort», opptrer også kommunen i henhold til lovverket for personvern og sikker oppbevaring av pasientinformasjon. Dette spesielt sett opp mot dagens rutiner som i beste tilfelle er munnstillekort i form av skjemaer i en perm eller laminerte ark på innside av et skap.

Overlevering av kunnskap og tilgjengeliggjøring av riktig og lik kompetanse er spesielt viktig i en presset helsesektor og med med utstrakt bruk av vikarer. Særlig når vi vet at utadrettet opplæring fra tannhelsetjenesten til helse- og omsorgssektor ikke har god nok effekt. Dette støtter flere større undersøkelser og rapporter. I henhold til den offentlige tannhelsetjenestens lovpålagte oppgave med å fasilitere og gjennomføre opplæring av helse- og omsorgspersonell, vil bruk av Tannhelsehjelpen effektivisere oppgaven og legge til rette for økt kvalitet og effektivitet i denne opplæringen.

Vår erfaring og tydelige tilbakemeldinger fra de institusjoner og tannklinikker som har tatt i bruk applikasjonen, er at ved å samhandle om bruk av Tannhelsehjelpen får man ikke bare økt kompetanse, men også økt fokus og engasjement, tannhelsepersonell og helsepersonell kommer faktisk nærmere hverandre og terskel for å ta kontakt blir betydelig lavere. Gjennom denne kontakten øker også kvaliteten på tjenesten.

Utfordringer og løsninger:

En av de største overraskelsene i løpet av de tre årene vi har jobbet med å utvikle Tannhelsehjelpen, er at det er meget tidkrevende og til tider vanskelig å implementere digital samhandling, nye rutiner og sette fokus på et «nytt» fagområde. Det fordrer meget tydelig forankring i alle ledd av tjenesten. Det er veldig personavhengig og krever engasjerte og faglig kompetente ledere og brukere som ser og forstår nytteverdien av en slik måte å jobbe på. Videre er det enormt sprik i digital kompetanse hos helsepersonell, og det er også ofte liten eller ingen kontakt mellom IKT og brukere «på gulvet» i en kommune eller et fylke. Her ser vi et tydelig forbedringspotensial og ikke minst et viktig innsatsområde. Vi har også erfart at det gjennom oppstart med Tannhelsehjelpen i mange tilfeller oppstår flere og gode ringvirkninger som fører til opprydning i andre prosesser, som igjen må til for å tilrettelegge for samhandling om bruk av plattformen.

Og det er - om enn både et tøft, langdrygt og et noe utmattende arbeid - flott å kunne se at nettopp det å starte utvikling og bruk i det små, for deretter å bygge på trinn for trinn, fører til at brukerne kjenner eierskap til verktøyet. Det blir tilpasset av de og der det faktisk skal fungere, og slik får brukerne dekket de behovene som de faktisk har. Og i tillegg til får man minst mulig bugs og overraskelser og størst mulig effekt.

Vi mener og tror derfor at Tannhelsehjelpen er noe den offentlige tannhelsetjenesten og norske kommuner vil ha stor nytte av å ta i bruk; Som et felles verktøy hvor digital samhandling, kompetanseheving, kartlegging og dokumentasjon omkring pasienters munnhelse er samlet i én og samme plattform. Ikke for å erstatte, men for å supplere og bedre våre allerede gode verktøy i tjenesten.

Bærekraft i alle ledd:

Avslutningsvis vil vi rette oppmerksomheten til bærekraft som er og bør være en dimensjon vi har med i alt vi foretar oss.

Vi søker å møte mål om bærekraft ikke bare gjennom å være en grønn utvikler av nettbaserte tjenester, men også med de funksjoner som er i applikasjonen. Gjennom disse bidrar vi til å levere bærekraftig kunnskap, bærekraftig utnyttelse av ressurser og bærekraft i form av forebygging og derved bedre helse.

Vi ønsker Tannhelseutvalget lykke til i sitt videre arbeid!

Takk for oppmerksomheten.

På vegne av DentaApps og Tannhelsehjelpen

Ellen-Merethe Høgsæt, Tannlege, Founder og CEO av DentaApps As